

PRIMER ESBORRANY

OPCIÓ 150.2

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

I. El poble de Catalunya, al llarg de la seva història, ha manifestat la voluntat d'autogovernar-se, amb l'objectiu de potenciar el progrés, el benestar i la igualtat d'oportunitats dels ciutadans i ciutadanes i de reforçar la cultura pròpia i la identitat col·lectiva.

Aquesta voluntat s'ha expressat en l'actual període democràtic d'acord amb el marc constitucional i estatutari, que ha permès la recuperació de les institucions pròpies d'autogovern i d'un important espai d'autonomia política i administrativa.

Tanmateix, en els darrers anys la majoria de forces polítiques i socials catalanes han impulsat mesures de transformació profunda del marc polític i jurídic de Catalunya, la més important de les quals va la reforma de l'Estatut impulsada pel Parlament l'any 2005. Però aquest procés no va reeixir a causa de les dificultats posades des d'institucions estatals i, molt especialment, a causa de la sentència 31/2010 del Tribunal Constitucional, que va barrar el pas a l'evolució del marc polític i jurídic de Catalunya en els termes establerts a l'Estatut de 2006, aprovat per les Corts Generals i referendat pel poble de Catalunya.

Les manifestacions massives del 10 de juliol de 2010 i de l'11 de setembre de 2012 van ser una expressió clara del rebuig de Catalunya al menysteniment de les decisions de les seves institucions i de la seva ciutadania i van obrir una nova dimensió de les aspiracions nacionals.

El 27 de setembre de 2012, mitjançant la Resolució 742/IX, el Parlament constatà la necessitat que el poble de Catalunya pogués determinar lliurement i

democràticament el seu futur col·lectiu per mitjà d'una consulta. Les darreres eleccions al Parlament de Catalunya, celebrades el 25 de novembre de 2012, van confirmar aquesta voluntat de manera clara i inequívoca mitjançant la configuració d'una majoria parlamentària favorable a l'exercici del dret a decidir, que incloïa en els seus programes electorals, com a objectiu prioritari, la convocatòria de la consulta.

Així mateix, el passat 13 de març de 2013, es va aprovar la *Resolució 17/X del Parlament de Catalunya, sobre la iniciació d'un diàleg amb el Govern de l'Estat per a fer possible la celebració d'una consulta sobre el futur de Catalunya*.

II. La Constitució i l'Estatut consagren el principi democràtic com un dels valors essencials del nostre marc polític i jurídic. Aquest principi democràtic s'articula essencialment mitjançant la democràcia representativa, però també reconeix la participació política directa dels ciutadans en els afers públics (art. 23.1 CE i 29.1 EAC). Aquesta participació directa té com a instrument bàsic el referèndum, que permet demanar als ciutadans la seva opinió sobre decisions polítiques de transcendència especial, mitjançant l'exercici del dret de vot i per mitjà d'un procés i unes garanties de naturalesa electoral.

En els darrers anys s'ha configurat a Catalunya una voluntat clara i inequívoca de la ciutadania, de les forces polítiques majoritàries i de les institucions de la Generalitat, de celebrar una consulta sobre el futur polític de Catalunya.

La convocatòria d'una consulta s'ha de considerar com un escenari normal i plenament homologable als països amb tradició i naturalesa democràtica, com és el cas del Canadà (Quebec) o Gran Bretanya (Escòcia), que, davant de demandes formulades per una comunitat nacional vinculada a un territori clarament delimitat políticament i administrativament, consideren que la millor forma d'expressió d'aquesta voluntat col·lectiva s'ha de constatar a partir d'una consulta referendària. El Consell d'Europa també considera el referèndum com el mecanisme més idoni i democràtic per conèixer la voluntat dels ciutadans en qüestions d'aquesta naturalesa.

Cal recordar en aquest sentit la condició de nacionalitat de Catalunya en virtut de l'article 2 de la Constitució i de l'article 1 de l'Estatut, de nació en virtut del preàmbul de l'Estatut i de poble segons el preàmbul de la Constitució.

Finalment, també cal tenir present que l'Estatut estableix en el seu article 2.4 que “els poders de la Generalitat emanen del poble de Catalunya”

III. La convocatòria i realització d'un referèndum sobre el futur polític de Catalunya pot tenir encaix en la Constitució, en la mesura que aquesta no exclou la possibilitat d'un referèndum consultiu en l'àmbit d'una comunitat autònoma ni estableix límits quant al seu contingut.

L'expressió del dret a decidir mitjançant un referèndum consultiu no pot considerar-se tampoc, en si mateixa, incompatible amb el marc constitucional i legal. La naturalesa consultiva del referèndum ha de permetre la seva aplicació en el cas concret del dret a decidir, entenent que constitueix la fórmula més idònia per iniciar un procés democràtic i no per definir en si mateix una realitat jurídica que dependrà de la negociació política posterior i de la implementació dels resultats del referèndum d'acord amb el principi de legalitat i sense excloure, naturalment, els processos de reforma constitucional.

IV. L'article 149.1.32 CE reserva a l'Estat l'autorització de la convocatòria de consultes populars per via de referèndum. Així ho preveu també i ho desenvolupa la Llei Orgànica 2/1980, de 18 de gener, sobre la regulació de les diferents modalitats de referèndum.

Tanmateix, l'article 150.2 CE preveu que l'Estat pugui transferir o delegar a les comunitats autònomes, mitjançant una llei orgànica, facultats corresponents a una matèria de titularitat estatal que per la seva naturalesa siguin susceptibles de transferència o delegació.

L'autorització de la convocatòria de referèndums es configura tècnicament com una competència estatal (article 149.1.32 CE) i, per tant, com una facultat transferible o delegable sobre la base de l'article 150.2 CE. A més, tractant-se d'un referèndum consultiu i d'àmbit territorial autonòmic no ens trobem amb un

cas en què la naturalesa de la matèria faci inaplicable l'article 150.2 CE. Aquesta conclusió es reforça pel marge d'apreciació política que permet aquest precepte i pot dependre també de la forma, abast i condicions en què s'articuli la cessió de l'exercici de la competència estatal.

La llei orgànica compleix també en aquest cas amb l'exigència de rang normatiu que ha establert la jurisprudència constitucional en matèria de referèndums, rang que permet també la possibilitat de reconèixer un referèndum consultiu d'àmbit autonòmic.

Les facultats estatals en matèria de referèndums, que resulten de la connexió entre els articles 23, 81, 92.3 i 149.1.32 CE, als quals es refereix el fonament jurídic 69 de la STC 31/2010, permeten al legislador orgànic estatal, com ja s'ha dit, establir i regular altres modalitats de referendàries que les previstes a la Constitució, entre elles, una d'àmbit autonòmic.

V. L'experiència d'altres països democràtics en els quals s'han plantejat o es plantegen processos similars al català, posa en relleu la complexitat que aquests presenten, sobretot pel que fa a les exigències del principi democràtic i de legalitat.

El principi democràtic, en el qual es fonamenta el nostre sistema polític, ha de permetre que es pugui expressar la voluntat del poble de Catalunya en un moment en què socialment i institucionalment es produeix una demanda majoritària i inequívoca en aquest sentit, demanda que té com a subjecte polític de referència un poble que té la condició innegable de comunitat nacional. Aquesta voluntat sobre el futur polític col·lectiu s'ha de poder expressar per constatar el seu veritable abast i això s'ha de poder fer amb un referèndum que plantegi de forma clara i precisa aquesta qüestió.

Tot això en el benentès que un resultat favorable a la consulta ha de tenir com a conseqüència, per exigència del mateix principi democràtic, que la voluntat expressada a les urnes obligui a un determinat capteniment polític de l'Estat i

de la Generalitat, a saber, el de negociar de forma lleial i sense dilacions el procés a seguir per tal de convertir en realitat jurídica aquella voluntat.

Per aquesta raó, aquesta llei opta per la fórmula de la delegació “ad casum”, per tal de facilitar l’aplicació de l’article 150.2 CE i establir al mateix temps un marc necessari de coordinació i col·laboració entre l’Estat i la Generalitat que permeti assumir un compromís d’actuació en funció del resultat de la consulta.

VI. La iniciativa que impulsa aquesta llei parteix de la constatació que la situació política i social a Catalunya ha experimentat en aquests darrers temps, especialment després de la sentència recaiguda sobre l’Estatut, canvis substancials a Catalunya amb relació a la transformació del marc polític o jurídic vigent.

Aquesta demanda tan evident, ha de poder tenir una via jurídica d’expressió en un Estat que assumeix la democràcia com un dels seus valors essencial i és membre de la Unió Europea, que té també com a valor fundacional el principi democràtic.

Des del Parlament de Catalunya s’ha expressat en diverses ocasions la voluntat que el dret a decidir es pugui fer efectiu mitjançant una consulta als ciutadans i ciutadanes de Catalunya sobre el seu futur polític col·lectiu. També el president i el Govern de la Generalitat s’han pronunciat de forma clara en aquest sentit en demanar a l’Estat que adopti les mesures necessàries perquè aquesta consulta sigui jurídicament possible.

Atès que fins ara no hi ha hagut cap resposta política a aquesta demanda, la present iniciativa, que s’exerceix basant-se en l’article 87.2 CE i l’article 61.b) EAC, té l’objectiu de permetre la realització de la consulta per mitjà del referèndum, com a forma més idònia de consulta en aquest cas i d’un procediment que ha de permetre la seva realització d’acord amb els paràmetres que els processos comparats més semblants al nostre estan consolidant com a praxi adequada i assumida a nivell internacional.

Amb aquesta iniciativa, el Parlament de Catalunya vol impulsar l'aplicació d'una via constitucional i legítima per poder realitzar la consulta que en aquests moments demana la gran majoria de ciutadans i ciutadanes de Catalunya i ho fa de la manera que entén més adequada i ponderant tots els interessos que es veuen afectats per un procés d'aquesta naturalesa.

Article únic

1. Es delega a la Generalitat de Catalunya la competència per autoritzar, convocar i celebrar un referèndum consultiu perquè els catalans i catalanes es pronunciïn sobre el futur polític col·lectiu de Catalunya, a partir dels termes que s'acordin amb el govern de l'Estat i de les condicions que s'exposen en els apartats següents.
2. La consulta s'ha de convocar i celebrar abans que finalitzi l'any 2014, sense que coincideixi amb períodes electorals, ni amb una data d'alt contingut simbolicopolític.
3. La convocatòria de la consulta la farà el Govern de la Generalitat.
4. El procediment per realitzar la consulta i les seves garanties seran els que determina la legislació reguladora dels processos referendaris i electorals, i, si s'escau, en el decret del Govern de la Generalitat que convoqui la consulta.